

S Z E R K E S Z T Ő I Ü Z E N E T E K

G. M. A bátai Szent Vér ereklye történetét tudunkkal újabban Kónyi Mária írta meg (Regnum, 1937, 119—140). Bába a hagyomány szerint még Szent László alapítása volt, bencés apátság. 1415-ben már a Szent Vér tiszteletének színhelye. 1434-ben IV. Jenő pápa búcsút engedélyez azoknak, akik oda zárandokolnak; megemlíti, hogy a monostor templomában van „Krisztusnak csodálatos, az Oltáriszentségből kiömlő vére”. Ransanus, aki Mátyás udvarában nápolyi követ volt, azt írja történeti művében: „Bába kis falu ugyan, de előkelő az ott lévő bencés monostor miatt, mely nagy hírnévnek örvend a feltűnő csoda révén, hogy a szent ostyában Krisztus vére testének kis részecskéjével együtt látható”. Tehát az ereklye minden jel szerint ún. vérző ostya volt, a vér a szent ostyából szivárgott.

A kegyhelyet és monostort 1539-ben pusztították el a törökök. Hogy az ereklye hová lett: elpusztult-e, vagy a menekülő szerzetesek magukkal vitték s úgy kallódott-e el, nem tudjuk. Eltűnéséről Bátán még a múlt században legenda élt; Kónyi Mária így mondja el tanulmányában: e legenda szerint „az egyik szerzetes a török elől a bátai hegyek közt egy barlangban rejtette el a monostor kincseit és a Szent Vért, a törökök azonban rátaláltak és utána nyomultak a barlangba. A barát védte az ereklyét, de a törökök halálra sebeztek; ő erre tüzes kerékké változott, mely sebesen forogva senkit sem engedett közel a Szent Vérhez. A barlang nyílása beomlott, de a tüzes kerék zúgását éjszánkánként még most is hallják a bátaiak”...

Bába mellett egyébként több kedvelt búcsújáráhelye volt a középkori magyarságnak. De jártak a híres külföldi búcsújáráhelyekre is. Ezt nem egy történelmi forrásból tudjuk. Az egyik legérdekesebb, a XVI. század első feléből, Szkárosi Horváth András verse a katolikusok ellen, mely többek közt búcsújárásaikat is, mint „farsangozásokat”, szemükre veti. A kérdéses két strófa így hangzik:

Az Krisztus mondja: Jertek énhozzám; mit futnak Rómába,
Boldogasszonyhoz Coloniába, onnan a nagy Ágba,
Bolcsós helyekre a Szent Jakabhoz a Compostellába.

Azkinék nincsen annyi költsége, menjen csak Bátára,
Avagy Kassára, avagy Váradra, avagy csak Darnóra;
De hol taníta minket az Krisztus ez farsangozásra?

Köln, Aachen, Compostella voltak eszerint a kedveltebb külföldi zárandokhelyek Szkárosi Horváth tudta szerint. Bátán a Szent Vér ereklyéjéhez jártak, Váradra Szent László sírjához; Darnó talán a Szentlélek tiszteletére tartott búcsút.

M. B. Bpest. Nem külföldi fölvétel. Tamás Alajos Nándorfehérvár c. oratóriumát (szövege Radó Polikárptól) a Magyar Hangszergyártó Vállalat vette föl; ez a fölvétel került aztán lemezre, természetesen állami engedéllyel. A Kapisztrán Kórus és Zenekar adja elő; a szólisták, mint annakidején a hazai bemutatón, Czánik Zsófia, Tiszay Magda, Tarr Gyula, Tóth Lajos és Jámbor László. Clement Király P.O.B. 218. De Witt, Michigan, U.S.A. címen rendelheti meg. Két nagy mikrolemez, RCA Victor gyártmány.

A. B. Eger. Kérdését, mert sokakat érdekel, egészében idézzük. Így szól: „Mi az oka annak, hogy a mai kifejezetten vallásos irodalomban az eszmei

mondanivaló érdekében mostoha kézzel kezelik a művészi formát? Úgy érzem, néha egy kissé a giccs felé hajlanak. Például ezt véltem fölfedezni Wilhelm Hünnermann szent-életrajzaiban."

Abban, hogy az ilyesfajta munkák, sajnos, nem mindig elég színvonalasak irodalmilag, és hogy „a giccs felé hajlanak”, sok az igazság. A jelenséget nemcsak ön vette észre. Hiányzik belőlük az igazi művészet, az írói mesterségtudás. Anélkül tehát, hogy kétségbe vonnánk, hogy a jámborságot előmozdíthatják, s hogy jámbor lelkek épüesére szolgálnak, minden jogunk megvan rá, hogy *valódi* irodalomnak többségükben ne tartsuk őket. Ez nem homi finyngyas esztétizálás, l'art pour l'art vagy — mint néha hangoztatják — a profán gondolkodás tamadása a katolikus erzés ellen. Nem modern találmány, hanem nagyon is régi állaspontja a katolikus esztétikanak. Ezt fejt ki korunk egyik kimagasló katolikus gondolkodója, Jacques Maritain „Art et Scholasitque” című híres munkájában, s ő sem csak a maga véleményei alapján, hanem Aquinói Szent Tamás szerint, a legnagyobb skolasztyikusok nyomdokain, mint anógyan a mű címe is jelezi. Ezek a skolasztyikusok határozott megkuonooztatást tettek a tevékenység (agere) és az alkotás (facere), s ezzel együtt az erkölcs és a művészet területére között. Ami viszont megint nem a művészet erkölcsstelenségének engedélyezése; mert, mint Claudel mondja, egy irodalmi műnek meg sona nem artott, ha tisztelőben tartotta az erkölcs törvényeit. Csúpan arról van szó, hogy az irodalmi műnek, a műalkotásnak nem az az elsődleges célja, hogy erkölcsre neveljen, hanem az, hogy szépséget hozzon létre: hogy a maga rendjében szép és jó legyen. Az on által emített művek bizonyára jók az erkölcs és az erkölcsre, ajtatosságra, stb. nevelés területen (agere), de nem sokat érnek a szépség, a műalkotás (facere) területen. Abban az értelemben irodalomnak nevezetnek, hogy ezeket is írják; egyébként azonban — nem irodalom. (Erről egyébként rendszeresebben olvastatott az Új Ember ezévi május 10-i számának „Irodalom és erkölcs” című cikkében.

Egy további kérdés volna: vajon megfelelnek-e a mai emberek többségének az ilyen naiv, vagy éppen giccses szent-életrajzok. Erre vonatkozólag néhány taláto megjegyzést olvastat augusztusi számunkban Lantos-Kiss Antal Vianney Szent Jánosról szolo tanulmányában. O emitt ott Ida Friderika Görres nevet, aki mélyrehatóan eiezmzi ezt a kérdést egyik újabb könyvében. Kétségtelen, hogy a mai, természettudományos műveltségű ember sokszor fogad lejcsóvalva olyan közléstket, amelyeken háromszáz évvel ezelőtt vagy a középkorban senki sem akadt volna fenn. Mi azonban általában jobban szeretjük az olyan életrajzokat, amelyek hosüket emberi közelségbe hozzák, emberi küzdelmeit is ábrázolják, s a szentség útjának nem lehetetlenségét, hanem emberi járhatóságát illusztrálják — anélkül természetesen, hogy Isten kegyelmének részét bármiként is csökkenteni igyekeznének. Az ilyen, modern történeti-lélektani apparátussal készült művek a mai emberek többségére jobban hatnak, mint például egy naiv eszközökkel megszerkesztett középkori legenda, úgynevezett *vita*. Ami természetesen megint nem azt jelenti, hogy ezek a *víták* nem értékesek, nem hathatnak, és a mai embernek — mint állítani szokták néha — egyszerűen olvashatatlanok. Igenis olvashatók, mégpedig haszonnal, csakhogy másként kell olvasni őket, mert más célzattal is készültek. Erről különben a már említett Ida Friderika Görresnek vannak érdekes és alapos megállapításai; de ennek a kérdésnek a taglalása már túl messzire vezetne.